

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 23/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen (RP 130/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Lagmotionerna

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 7 och 21 § i barnbidragslagen (LM 102/2007 rd — Erkki Virtanen /vänst m.fl.), som sänts till utskottet den 18 oktober 2007,

- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 21 § i barnbidragslagen (LM 94/2008 rd — Sari Palm /kd m.fl.), som sänts till utskottet den 9 oktober 2008 och
- en lagmotion med förslag till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen (LM 109/2008 rd — Tarja Filatov /sd m.fl.), som sänts till utskottet den 24 oktober 2008.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Hanna Kiiskinen, social- och hälsovårdsministeriet
- förmånschef Suvi Onninen, Folkpensionsanstalten.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

I propositionen föreslås att barnbidragslagen ändras så att barnbidragets belopp höjs med 10 euro per månad från och med familjens tredje barn.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 102/2007 rd föreslås att barnbidraget för ett eller fler barn ska höjas med 10 euro per månad och att barnbidraget binds vid folkpensionsindex.

I lagmotion LM 94/2008 rd föreslås att barnbidraget binds vid folkpensionsindex.

I lagmotion LM 109/2008 rd föreslås att barnbidraget för det första barnet höjs med 10,50 euro per månad.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

En höjning av barnbidraget för familjens tredje barn är en av de åtgärder som enligt programmet för statsminister Matti Vanhanens andra regering ska minska fattigdomen bland barnfamiljer och ingripa i den trend som leder till ökade inkomstskillnader genom att påverka barnfamiljers ekonomiska situation. Höjningen av barnbidragets ensamförsörjartillägg i början av året och den höjning av miniminivån på moderskaps-, faderskaps- och föräldradagpenningen som föreslås träda i kraft i början av 2009 förbättrar tillsammans med det nu aktuella förslaget barnfamiljernas ekonomiska situation och minskar fattigdomsriskerna.

Enligt undersökningar har fattiga barnfamiljer fler barn och klart oftare barn under skolåldern än andra barnfamiljer. De här familjerna är i betydligt högre grad än andra beroende av inkomstöverföringar. Därmed bidrar en höjning av barnbidragen till att minska fattigdomen i familjer med flera barn.

Men utskottet framhåller än en gång att nettoinkomsten för barnfamiljer som behöver utkomststöd inte förbättras genom reformen, eftersom barnbidragen räknas in i utkomststödet. Utskottet har i flera sammanhang poängterat att syftet med den sociala tryggheten är att göra hushållens inkomstbildning mindre beroende av utkomststöd. Enligt regeringsprogrammet är syf-

tet med arbetslivsreformen och reformen av den sociala tryggheten att garantera alla en adekvat och heltäckande social trygghet. I samband med reformen av den sociala tryggheten gäller det också att se på situationen för barnfamiljer som är beroende av utkomststöd. Utskottet har den uppfattningen att systemet skyndsamt måste ses över för att familjer som får utkomststöd ska behandlas på samma villkor som andra familjer när barnbidragen höjs. Det låter sig göras till exempel genom att barnets andel av utkomststödet höjs eller genom att barnbidraget helt eller delvis prioriteras när utkomststöd beviljas.

Motionerna

Utskottet har godkänt ändringen av 7 § i barnbidragslagen i den form som regeringen föreslagit och föreslår inga andra ändringar i den. Av utskottets ståndpunkt följer att lagmotionerna måste förkastas.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagmotionerna LM 102/2007 rd, LM 94/2008 rd och LM 109/2008 rd förkastas.

Helsingfors den 4 november 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Päivi Räsänen /kd
Paula Sihto /cent
Anni Sinnemäki /gröna
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1

Motivering

Genom den ändring i barnbidragslagen som utskottet godkänt i sitt betänkande höjs barnbidraget med 10 euro i månaden bara från och med det tredje barnet. Det är i och för sig ett bra förslag, men det gör att många familjer i stor utsträckning och helt omotiverat går miste om höjningen.

Vi föreslår därför att barnbidraget för alla barn höjs med 15 euro i månaden jämfört med nivån 2008.

Dessutom föreslår vi att barnbidragets reella värde tryggas genom att bidraget binds vid folkpensionsindex.

Barnens situation måste förbättras vad gäller både utkomststöd och tjänster.

På 1980-talet och i början av 1990-talet höjdes barnbidragen i flera omgångar, senast 1991. År 1992 avstod man sedan från tilltänkta förbättringar i systemet. År 1994 höjdes barnbidragen duktigt samtidigt som barnavdragen avskaffades i beskattningen. Men höjningen motsvarar inte fullt ut inkomstbortfallet till följd av de avskaffade skatteavdragen. År 1995 skars det ordentligt i barnbidragen, graderingen enligt antal barn luckrades upp och nedskärningarna drabbade de största familjerna.

Barnbidragen höjdes senast i början av 2004. Då höjdes bidraget för det första bidragsberättigade barnet från 90 till nuvarande 100 euro per kalendermånad. Barnbidragets ensamförsörjartillägg höjdes från 33,60 till 36,60 euro per barn och månad. I början av 2008 höjdes barnbidragets ensamförsörjartillägg (1071/2007) med 10 euro från 36,60 till 46,60 euro per barn och kalendermånad.

Barnbidraget för det första barnet var 535 mark i månaden från den 1 juli 1995. Därefter

har barnbidragens värde i pengar släpat efter stegringen i levnadskostnaderna. Om barnbidragen i pengar enligt nivån 1995 korrigerades med förändringen i levnadskostnadsindex, borde bidraget nu (2008) vara minst 112 euro. Barnbidragets reella värde har alltså minskat med 12 procent. Det största problemet är att barnbidragen inte har bundits vid index.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp har föreslagit att alla barnbidrag höjs med 15 euro per månad och binds vid folkpensionsindex. Samtidigt som förslaget ökar statens utgifter med 165 miljoner euro, minskar det barnfamiljernas försörjningsproblem, som både förvärvsaktiva unga vuxna och barnfamiljer som lever på olika slag av sociala förmåner lider av.

Alla barnbidrag höjdes inte under den föregående regeringens tid. Inte heller den sittande regeringen bryr sig om barnbidragens köpkraft, men i beskattningen görs varje år åtminstone en inflationsjustering. I barnbidragen har det gjorts bara enskilda partiella ändringar, som den ändring i barnbidraget för det tredje barnet som träder i kraft nästa år.

Barnbidraget får inte minska utkomststödet, som nu. Då kan också familjerna med de allra minsta inkomsterna få någon nytta av höjningarna i barnbidraget, i motsats till vad som nu är fallet. Men det ökar utgifterna med 100 miljoner euro. Vi har en särskild lagmotion om ändringen.

Barnbidraget jämnar ut inkomsterna mellan barnfamiljer och barnlösa hushåll. Barnbidraget betalas till familjen som ersättning för kostnaderna för barnen och det är en förmån per barn som betalas till alla barnfamiljer.

Vi anser att höjningen nu bör omfatta också det egentliga barnbidraget och barnbidraget för

fler barn. Det betyder följande höjningar i bidraget:

Euro per månad	Nu	Reservatio- nen
1 barnet	100	115
2 barnet	110,50	125,50
3 barnet	131	146
4 barnet	151,50	166,50
följande	172	187

För att bevara värdet på barnbidragen föreslår vi att de binds vid index. I 21 § i barnbidragslagen ingår en fullmakt för regeringen att höja barnbidraget enligt index, men den har inte spelat någon praktisk roll. Vi föreslår att den ersätts med en bestämmelse om att barnbidraget automatiskt höjs i enlighet med folkpensionsindex.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslaget godkänns med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

L a g

om ändring av 7 och 21 § i barnbidragslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (796/1992) 7 § 1 och 2 mom. samt 21 §, av dem 7 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 1226/2003, som följer:

7 §

Barnbidragets storlek

Barnbidraget är 115 euro per barn och kalendermånad.

Om en i 6 § avsedd person har rätt att lyfta barnbidrag för flera än ett barn, är barnbidragets belopp för det andra barnet 125,50 euro, för det tredje barnet 146 euro, för det fjärde barnet

166,50 euro och för varje påföljande barn 187 euro per kalendermånad.

— — — — —

21 §

Indexjustering av barnbidraget

(Som i LM 102/2007 rd)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

Helsingfors den 4 november 2008

Erkki Virtanen /vänst

RESERVATION 2***Motivering***

Ett brett stödsystem för familjerna kräver ständig översyn och utveckling. Vi måste sätta stopp för de ökade inkomstskillnaderna och den diskriminering som de ger upphov till. Högkvalitativa välfärdstjänster, en fungerande social trygghet och en beskattning som jämnar ut inkomstskillnaderna är de mest effektiva instrumenten för att jämna ut skillnaderna.

Regeringen höjer barnbidraget, men höjningen går bara till flerbarnsfamiljer, och det betyder att 80 procent av barnen blir utan höjning. Socialdemokratiska riksdagsgruppen vill höja barnbidraget så att det kommer alla barnfamiljer till nytta. I vår parallellmotion LM 109/2008 rd till regeringens proposition föreslog vi en sådan ändring i barnbidragslagen att barnbidraget för familjens första barn höjs från nuvarande 100 till 110,50 euro per månad. Vårt förslag bygger på att det första barnet enligt konsumentundersökningar egentligen ger upphov till de största kostnaderna.

När barnen i familjen blir fler ökar konsumentutgifterna visserligen till exempel för att familjen behöver en större bostad. Men boendet kan stödjas genom systemet med bostadsbidrag, som vi socialdemokrater också föreslår förbättringar i.

När barnbidraget höjs är det också skäl att beakta att höjningen minskar utkomststødet för de cirka 50 000 barnfamiljer som får utkomststød. Situationen för familjerna med de allra minsta inkomsterna förbättras inte enbart genom en höjning av barnbidraget. Därför föreslår vi dels att barnbidraget höjs, dels att utkomststødets grunddel för barn höjs med omkring 30 euro per månad.

Socialdemokraterna vill stödja barnfamiljer på många sätt. Vi vill vidareutveckla familjeledigheterna och jämnar ut kostnaderna mellan alla arbetsgivare och ge barnfamiljerna tillgång till förmånliga tjänster. Alla barnfamiljer bör ha nytta av att barnbidraget höjs. Höjningen bör alltså inriktas på familjens första barn.

I framtiden bör barnbidragssystemet utvecklas bland annat genom att det betalas ut också för 17-åringar. Regeringen har bundit social- och hälsovårdens klientavgifter vid index och därför bör det också utredas om inte barnbidragen kan bindas vid index.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar:

Reservationens ändringsförslag

L a g
om ändring av 7 § i barnbidragslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (796/1992) 7 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 1226/2003, som följer:

7 §	(2 mom. <i>utesl.</i>)
<i>Barnbidragets storlek</i>	_____
(1 mom. som i LM 109/2008 rd)	(4 mom. som i LM 109/2008 rd)

	Ikraftträdandebestämmelsen (Som i ShUB)

Helsingfors den 4 november 2008

Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

RESERVATION 3

Motivering

Social- och hälsovårdsutskottet har i samband med regeringens proposition också behandlat rdl Palms lagmotion om ändring av 21 § i barnbidragslagen (LM 94/2008 rd), där barnbidragen föreslås bli bundna vid folkpensionsindex. Barnbidragssystemet är den finländska familjepolitikens ryggrad. Den avser att jämna ut inkomstskillnaderna mellan barnfamiljer och barnlösa par. Barnbidragen betalas per barn till barnfamiljer för att ersätter kostnaderna för barnen. Det föds årligen omkring 60 000 barn och fler än var fjärde mamma får lägsta moderskapsdagpenning. Att moderskapsdagpenningen är så liten motiveras med att den kompenseras av barnbidraget. Barnbidraget räcker de facto inte till för att täcka kostnaderna för ett barn.

Barnbidragens reella värde har under tre valperioder sjunkit med mer än 10 procent. Nästa år

ska barnbidragen höjas med 10 euro räknat från det tredje barnet men det undanröjer inte problemet att barnbidragens nivå fortsatt sjunker. En liten nivåhöjning är otillräcklig med nuvarande prishöjningar som drabbar just basutkomsten. Ju mer inflationen accelererar, desto mer minskar det reella värdet av familjeförmånerna de facto för en majoritet av barnfamiljerna. Om vi binder barnbidragen vid folkpensionsindex, kan vi bäst garantera att det reella värdet hålls på nuvarande nivå.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar:

Reservationens ändringsförslag**L a g****om ändring av 7 och 21 § i barnbidragslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (796/1992) 7 § 1, 2 och 4 mom. samt 21 §, av dem 7 § 1, 2 och 4 mom. sådana de lyder i lag 1226/2003, som följer:

7 §

Barnbidragets storlek

(1 mom. som i reservation 2)

(2 mom. som i ShUB)

(4 mom. som i reservation 2)

21 §

Indexjustering av barnbidraget

(Som i LM 94/2008 rd)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i ShUB)

Helsingfors den 4 november 2008

Päivi Räsänen /kd